

LIBERTATEA

Abonamentul:

Pretul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2, an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscrispte nu să dau napoi.

O mîngăere.

Multe inimi bune românești să învâlise într'un nor de durere, ba să cernise chiar, punînd pe sine vâlul dejnă-dăjduirii, după uritele rătăcirii ale multimei de Români dela Bocșa și Oravița la cele două alegeri de deputați. Ca să vădea, că întruparea stricăciunii, Burdea și Ionescu, cu săculețele lor de grăunțe, au mai mare trecere la poporul bănățean, decît ori-ce chemare la bărbăție, la cinste, la vrednicie națională, din partea celor mai luminați și curați fruntași ai neamului.

Și purtarea ticăloasă a celor mai mulți alegători români la cele două alegeri, nu a avut de urmare numai că au trîntit din scaunele din dietă pe doi deputați români vrednici, ci, uite, au răsturnat și din scaunul episcopesc dela Caransebeș pe un bărbat cinstit și vrednic! Că văzînd cît de clătinător și ușor de pornit pe căile stricăciunii e poporul din acele părți, Burdea a prins nas tot mai tare și a spus ministru-lui Apponyi: Acum nu întări nici Episcop pe Filaret Musta, care nu vrea să stea cu mine nici de vorbă! Ci, precum văd, poporul a luat-o razna după mine și Ionescu, îl ducem de nas unde ne place, și fiind chiar alegerile pentru sinod, care el (sinodul) alege pe episcop, am nădejde sigură, că și la aceste alegeri scot tot deputați bisericesti ce să închină mie, și atunci îți aduc eu episcop care să-și pună și pîteni cînd vine naintea Ta, ca mine!

Și așa a fost. Ministrul iute ceru, ca Maest. Sa să nimicească alegerea cuviosului și prea cinstului Filaret Musta, încă nainte de alegeri, — ca cu atît mai cu înțeles să fie acele alegeri!

Și să porni apoi o viltoare asupra episcopiei de Ca-

ransebeș, ca nici odată! Unde nu-mi porni, dragă Doamne Burdea cu toată haita sa de căpăi, cu slugii sei dela comunitatea de avere, cu notarii și fibirăii și cu birarele satelor, știi ca la alegerile de deputați lumeni, nu bisericesti! Ionescu din Pesta da scrisori secrete, de-adeptul ori prin unelte de-a sale, sunînd popilor sub nas săcuțul cu congrua. Și tăbări o întreagă armată de trimiși ai Duhului pierzării, asupra poporului, ca să voteze cu oamenii lui Burdea și numai cu ai lui!

Ci, lucru vrednic de pomenire, toate aceste suflări turbate ale taberei de cloțani infecți burdiști, n'a mai prins la popor! S'au găsit, nu-i vorbă, cîteva cercuri, cari au scos din urnă de cei cu căciula roșie, dar grosul cercurilor s'a împotrivit și a respins ispitele necuratului la aceste alegeri pentru sfatul bisericii! Burdea și ai săi n'a căpătat dintre deputații preotești (20) decît 2, ceialalți sunt bărbați credincioși neamului și bisericii. Din cei 40 deputați mireni încă n'a izbutit nici în jumătate din acele cercuri unde să țineau „siguri”! Care va să zică și cuiburile ce și-le știuseră face și le țineau de ale lor, peste jumătate au aruncat din ele ouăle de cuc!

Și așa înfățișarea nou a lesului Sinod diecezan la Caransebeș, rămîne asigurată direcției cinstite naționale. Burdismul nu a putut intra în biserică, cu puterea ce să ținea că o are.

Iar acest lucru îl socotim ca un semn de îndreptare spre bine a rătăcirii poporului nostru din granița Bănățului, în carea halaripurile politice alui Burdea prea s'au deslănțuit desmățate.

Ziarul »Drapelul« (23 Mart.) scrisese, că în timpul din urmă s'a vorbit și s'a scris la noi Români ca ne-alteđați de mult popor, despre mai ales

după rătăcirea dela Oravița. Ci »Drapelul« află un cuvînt de iertare, de deslegare, pentru acel popor. El zice: între noile stări de lucruri prin cari trecem (cînd adecă preoțimea și învățătorimea ne e așa de ferecată prin politica guvernului și banii lui), tot mai lămurit să deslușește eșirea poporului pe planul întîi al luptei pentru limbă, lege drept și dreptate! Ci acest popor în lupta pe care de mult o duce pentru aceste bunuri vecinice, era condus totdeauna de preoțimea lui, de învățătorimea lui. Acum, cînd aceștia îndreptători îi sunt zmulși cu puterea și mișelia politice, — să nu ne prindă mirarea, nici desnădejdea, că îndată, la cel întîiul asalt (ce-l dă singur) poporul n'a ieșit pretutindenea biruitor. Din potrivă, să admirăm marile înaintări ce le-a făcut poporul în trezirea la știința da sine și a dreptului său! — Că dacă acum întîia dată a știut merge atîta de bine pe picioarele sale, o să-l vedem în curînd mergînd de tot sigur, neclătinător, cu paș îndesat, spre ținta luminoasă a vredniciei!

Cu asta să ne mîngăem. Mai ales că alegerile pentru sinodul de Caransebeș par a adeveri, că poporul să desmeteste din beția sufletească în care îl împinsese haita lui Burdea cu multele feluri de măslicuri ale ei!

Așa să fie! Și atunci Doamne iartă-ne păcatele, precum și noi cu drag iertăm greșitelor fraților nostri, chemîndu-i pe calea ce duce iară spre — Inviere!

Dietă.

Părintele Dr. V. Lucaciu și protopopul Dămian, în dietă, contra legii de congrua.

Noua lege de congrua a fost primită încă la sfîrșitul săptămîinii trecute! Ea este și mai injositoare pentru preoțimea ne-

maghiară, și mai primejdioasă decum fusese în plan. Pe lingă călcările drepturilor bisericelor noastre, de a să cîrmui de sine, pe cari le-am pomenit în fruntea numărului nostru 12, ea mai aduce și cererea aceea, că preoții nemaghiari trebuie să învețe ungurește, și în 5 ani să știe ungurește bine! Că de unde nu, vor simți mîna aspră a dlui ministru! Urmările foarte departe țintitoare ale acestor cereri a noiei legi, le desfășurăm la al loc. Acî vom arăta ce au vorbit contra-acestei legi dnii deputați Dr. V. Lucaciu și V. Damian, ca reprezentanți ai preoțimei române, în însași dieta țării.

*

In ședința dela 23 Martie n. dl Dr. Lucaciu a zis printre altele:

Onorată dietă! Cînd un preot ia cuvîntul la planul de lege despre congrua (plățile preoților). s'ar putea zice, că vorbește în folosul său. Dar este mai bătător la ochi cînd un preot vorbește împotriva planului acestuia. Țin să declar, că atunci cînd m'am hotărit să iau cuvîntul împotriva acestei legi, n'o fac decît din punctul de vedere al dreptului și al păcii, și chiar de aceea sunt împotriva planului acestuia! Pentru-că în legea asta nu să vede pusă dreptatea, nu să tînde a stabili, ci a tulbura pacea dintre puterea de stat și biserică!

Ce este „congrua”? Ea este întregirea venitelor preoțești. Societatea creștină privește venitul preoțesc din punctul de vedere preoțesc. Venitele acestea preoțești să numesc în vechile documente pe scurt „congrua dotatio”. Și preotul este om. Și preotul caută să trăiască. Și el să roagă cu credincioșii: pînea noastră cea de toate zilele, dăni-o nouă astăzi. Chiar de aceea încă din întîiele veacuri ale creștinătății, s'a îngrijit lumea de traiul preoților. Privitor la aceasta, apostolul neamurilor a zis frumoasele cuvinte: „Cel-ce slujește altarului, dela altar să trăiască!” Vorbitorul arată apoi, cum în

vremurile groaznice din vechime, biserica, reședința episcopescă, ori cîte o mănăstire, era singurul loc de încredere, singurul focar de lumină și de cultură al familiilor, al obștei creștine. De aceea, ca recunoștință, mulți își testau adeseori averile lor bisericești și mănăstirilor. Astfel să înțelege, cum a ajuns biserica la averi mari, așa că erau vremi, cînd însuși statul primia ajutoare din partea bisericești! Apoi urmează: Aș fi dorit să văd în legea de față recunoașterea înrîurii bisericești catolice și peste tot a bisericilor creștine, ca să pot spune: iată statul văzînd lucrarea mănoasă a bisericești pentru obște, văzînd că plata preoțească de până acum, nu mai răspunde trebuințelor, să îngrijește de o plată mai bună.

Dacă dl ministru de culte purcedea la pregătirea planului său în chipul acesta, atunci îl votam cu mare mulțumită. În planul de față însă, sunt puse față cu biserica astfel de vederi politice, cari de-adreptul sunt *vătămătoare pentru biserică*, pentru persoanele și slujitorii bisericești!

Arată apoi ce legături au fost în toate vremile între biserică și stat. Ele au fost cam următoarele:

O vreme oarecare, între biserică și stat, au avut ființă legăturile cele mai pretinsești. Căci statele, ca formațiune politică, erau numai în zămislire, și nu-și puteau încă ridica mâna asupra mamei ocrotitoare: biserica!

A venit apoi o vreme, cînd statul începî a zice bisericești: N'am nevoie de tine; eu îmi fac singur lucrurile mele, eu am trebuință de trenuri, drumuri, agricultură, industrie, negoț. Cu de acestea îmi bat eu capul, căci ele formează temelia înaintării țării. Ca să asigur înaintarea aceasta, am destulă putere, deci n'am nevoie de tine, de preoții tăi, de episcopii tăi, de călugării tăi. Împlinescă-și fiecare datorințele sufletești, așa după cum îl îndrumă sufletul lui!

A treia stare e, cum s'a ajuns în Franța, cînd statul zice către biserică: nu numai că te las în voia ta, nu numai nu-ți port de grije, nu numai nu-ți primesc ajutorul, ci din contră te scot din societate, nu-ți recunosc lucrarea, că ea e păgubitoare pentru stat! — Iar a patra stare e, care să ivește în Ungaria: cînd statul își face sclavă biserica! S'auce altă înseamnă cele puse în această lege, despre „patriotismul“ preoților?

Dl ministru ar face bine, dacă ar da o lămurire privitor la pasagiul următor din planul de lege (cetește): „Atari preoți, cari să bucură de ajutorul de stat, au să fie credincioși statului unitar maghiar“.

Rog pe dl ministru să binevoiască a da explicație cuvintelor acestora, căci până acum n'am auzit

ce va să însemne acel „stat național unitar maghiar“. (Mare zgomot. Voci). Vă rog să nu priviți chestia atît de ușor. (Zgomot). Cum să potrivesc cuvintele acestea cu legea conform căreia naționalitățile au dreptul să-și dezvolte cultura lor, limba lor, ființa lor națională? Dacă scopul legii este tulburarea păcii între cetățeni, atunci *n'avem trebuință de astfel de stat, dușman popoarelor*, căci statul acesta scoate afară aproape majoritatea popoarelor dela ideea patriotismului *adevărat!* Lucrul acesta noi nu-l vom suferi nici odată! (Mare zgomot). Înaintez următoarea propunere (cetește):

„Dieta îndrumă pe ministrul de culte, să retragă planul de lege și să înainteze alt plan pentru întregirea venitelor preoțești, prin care să nu atingă autonomia confesiunilor, nici libertățile politice cetățenești și de conștiință a cetățenilor!“

Pe baza acestora declar, că planul de sub discuție, nu-l vom vota.

În ședința dela 25 Martie, deputatul Vasile Dămian luînd și dsa cuvîntul, pornește dela adevărul, că scopul unei legi nu poate fi altul decît aceea, de a aduce stări regulate și de a răspunde trebuințelor cetățenilor.

Planul de față nu urmărește astfel de scopuri, ci dimpotrivă tulbură stările pacifice de azi. După legea veche (din 1898) să întregeste leafa preoților după măsura învățaturii lor, și anume la 800 și la 1600 cor. în parochiile, cari nu pot plăti leafa această preoților lor. Această măsură face partea luminoasă a legii din 1898. Legea are însă și o parte neplăcută, intrucît §. 9. vrea să se amestece în treburile disciplinare a preoților. Această nu e la loc, deoarece-cretragerea în cercetare a preoților să ține numai de biserică.

Să vedem acum în ce să deosebește planul de față, de legea din 1898? Cel de față, contrar făgăduințelor dlui ministru, schimbă în mod temeinic prescrierile legii din 1898! Îndeosebi îngreunător este §. 3., fiindcă leagă ajutorul preotului, nu de știința lui, ci de numărul credincioșilor săi! În felul acesta să îngreună starea materială a preoților și li-să răpesc totodată și drepturi cîștigate! Cînd luăm în socotință chemarea înaltă a preoțimei, care recere în mare parte și o stare materială răspunzătoare și asigurată, cînd socotim scumpetea de azi și cerințele timpului, cînd știm că numărul preoților sunt capi de familie, atunci trebuie să mărturisim sin-

cer, că prin măsurile acestui §. nu s'a îmbunătățit starea materială a preoțimei! După o probă de 10 ani putem cu drept cuvînt aștepta a să face un pas înainte, nu unul înapoi! Întregirea ar fi trebuit să se stabilească cel puțin la 1600 cor. și la 2400 cor. În felul acesta și preoțimea ar fi putut ajunge la o stare materială ca cea a învățătorimii! Ministrul însă a fost condus la lucrarea acestui plan, nu de trebuințele arzătoare și îndreptățite a preoțimei, ci de interesele politice, și anume *vrea să mărească tot mai mult atotputernicia statului asupra bisericești*, care are drept țintă finală statificarea.

Vorbește apoi pe larg despre măsurile din noua lege, cari taie adînc îndeosebi în viața bisericești gr.-or. române, le cetează și ajunge la încheierea, că felul de ajutorare pus în vedere de planul congruei, este *dușmănos bisericești*, deși nici una din bisericile de azi, n'a dat pricină la o astfel de purcedere dușmănoasă din partea statului, ci din contră, a căutat să-și împlinescă cu scumpătate chemarea ei culturală!

De încheiere declară, că nu primește proiectul și se alătură la propunerea dep. Lucaciu, ca planul să fie luat dela ordinea zilei și înlocuit cu un altul, care să nu se atingă de libertatea constituției de cetățeni și de libertatea politică a preoților!

S'a ajuns la pace!

Primejdia războiului este de ocamdată înlăturată cu totul. Sîrbia s'a supus „sfatului“ marilor puteri, cari au pășit împreună la Belgrad, asigurînd pe Sirbi despre aceea, că nici un stat, nici Rusia, nu să va mestece în războiul lor cu Austria, și atunci vor fi făcuți dobă de puterea Austriei. Și Sîrbii s'au plecat acestui cuvînt și au hotărît desarmarea și trimiterea acasă a rezerviștilor ce adunaseră sub arme. Trimiterea lor acasă va începe zilele astea, tot asemenea să va începe slobozirea acasă a soldaților noștri grămădiți în număr mare în Bosnia.

De pe taina lucrului, că adevărat cum să ajunge așa de iute la pace, înainte de a să începe macar războiul, nu sunt încă ridicate toate coperitoarele. Numai unele părți ale adevărului sunt cunoscute, și acelea ar fi până azi:

Înainte de toate faptul, că Rusia nu era pregătită de a purta un războiu mare, ca și acela în care trebuia să se încurce, dacă-și scoțea odată sabia din teacă! Săci să adeverește, că diplomația împărăției noastre a cunoscut bine lucrurile cînd s'a hotărît a alipi Bosnia pentru totdeauna la sine, chiar acum, cînd vecinii ei, pe care îi va durea acest fapt, deși vor zbiera de durere, vor crîșni din dinți, dar de putut nu-i vor putea face nimic, că nu-s gata de războiu nici unii!

A doua: tăria cu care Germania s'a arătat gata a ținea la îndatorirea ei de aliată (însoțită) cu Austria, întrînd în războiu pentru ea! Ci-că dela Berlin au scris la Petersburg, că dacă Rușii mai încurcă atita lucrul prin ținuta aceea îndoielnică a lor, apoi ea, Germania, socotindu-o asta ca pregătire a războiului, își trimite îndată 100.000 de ostași la granițele rusești. Rusia a văzut că o poate păți ca cu Japonezii, că adevărat, fără a-i mai da răgaz să se pregătească, poate fi ea atacată, — și atunci s'a dat păcii, și a răspuns că: fie, recunoaște și ea alipirea Bosniei ca fapt împlinit, asupra căruia nu mai au cei din afară cuvînt!... Și au dat (Rușii) știre și Sîrbilor la Belgrad, să pună pușca jos, că și ei, deși cam rușinați, o pun.

De altă parte a adevărat și aceea, ce nu să prea spune cu glas mare, că: *Austro-Ungaria s'a învoit față de Sîrbia la îngăduințe economice însemnate*, care să o răsplătească în parte pentru aceea ce a pierdut prin alipirea Bosniei și prin înarmările zadarnice ce făcu. Consulul austro-ungar Forgach la Belgrad, a fost îndrumat să și înceapă tîrguilele în privința asta cu Sîrbia, îmbindu-le tot ce să poate. Sîrbii și-au și arătat cererile lor cele mai mari:

1. Să aibă drept Sîrbii a-și trimite peste Bosnia, până la mare, mărfurile lor în vagoane închise, pe care slujbașii trenurilor austriece să nu aibă drept a le desface și cerceta! — Asta e ca și cum ar avea înșiși liniile ferate ce o cereau peste Bosnia, care să-i ducă la mare. Asemenea dela mare să-și poată aduce mărfurile tot așa, în vagoanele închise.

2. Să li-se asigure zidirea liniei ferate dela Dunăre la Marea Adriatică, de care ei au foarte mare lipsă.

3. Sîrbia să fie declarată neutrală, așa ca Elveția, adevărat stat care să nu fie iertat a

atacat de vecini și tras în vir-tejul războaielor, nici el să nu atace, (mai ales că nu poate, că are în jur tot vecini mai tari ca el, pe Austria, Turcia, România și Bulgaria).

Dându-să Sirbiei aceste lucruri, ea își poate scădea armata la mai nimic, ținându-și numai atita cât îi e de lipsă pentru bunăinduiala din lăuntru, încolo banii cei mulți ce-i cheltuește cu armata, îi poate folosi pentru ridicarea în cultură și bunăstare a poporului său!

Dar până să ajungă la aceste stări ideale, — Sirbia va avea încă destul val acolo în lăuntru său: Azi această țară trece prin primejdii și zguduiri grele lăuntrice: Lăpădarea prințului George de tron, a urmat ci-că în urma silei ce i-s'a făcut de guvern, că de nu să lăpădă de tron, îl dau în judecată pentru omor, a doua ci-că era grozav de mult dator (peste 700.000 franci) și era bănuț că ar fi folosit în chip necorect o parte din banii meniți purtării războiului, (de n'or mai fi și scornituri a foilor austro-ungare, care tare îl urăsc pe acest prinț că el ațita mai tare la războiu), — și altele. În locul lui a fost numit moștenitor de tron fratele său mai mic Alexandru. Ci George avea printre ofițeri mulți pretini cari țineau tare la el și aceia ferb acum pentru îndepărtarea lui!

Ba plecarea dela postul său a prințului George, pare că va trage după sine și căderea întregii familii din tron! Să vorbește tot mai mult despre aceea, că întreagă familia regelui Petru să se retragă și să se aducă un principe străin în tron, — doar să va face pace în țară sub acela! Că familia regelui Petru nu aduse noroc Sirbiei, ci sub ea țara trecu prin grea încercare, care să sfârși cu o umilire rușinoasă!

*

— Ba faptul că Sirbia trebui să se dea bătută fără a începe focul, are urmări și în Rusia: Ministrul de externe, conducătorul politice din afară a Împărăției, Ivolski, a fost silit să-și lapede și el slujba sa înaltă, căci alătura de Sirbia, uite, ajunse o bătae puțin „glorioasă“ și pe Rusia, bătae diplomatică, pentru care vina cade de-auna pe ministrul trebilor din afară!

— În lumea slavă de altfel e roscolire mare! Apostolii cei mai înfocați ai Slavizmului, cei cari ar dor să întindă valurile mării slave în jos până la Constantinopol, coperind sub ele doar toată Austro-Ungaria și România, ce le stau în cale, pentru a să impreuna cu ma-

rea slavă din josul Dunării, — să neliniștesc mereu și spun că înfringerea încercărilor lor de mărire de acum, cere răzbunare, și aceea răzbunare trebuie pregătită! Că ce nu s'a putut azi, să se poată mâne! Cînd vor fi lucrurile mai bine pregătite!

*

Slobozirea rezerviștilor.

După cum să vestește din Viena, în curînd să începe trimiterea acasă a rezerviștilor ce au fost puși sub arme și trimiși în Bosnia.

Ci, așa să scrie, pentru paza hotarelor în Bosnia, e încă lipsă de apărare tare, că nu cumva bandele cele neregulate și fără răspundere, sirbești, să facă de capul lor tulburări, cum să laudă, — și de aceea vor fi trimiși soldații nostri aflători în Bosnia numai pe rînd acasă. Toți de-odată nu i-ar putea trimite nici pentru aceea, că așa-s de mulți, că trenurile nu ar birui să-i aducă.

Mai întii vor fi sloboziiți acasă soldații de rînd cei cari cu implinit trei ani de slujbă! — După ce aceia au ajuns acasă, vor fi sloboziiți acei rezerviști, cari au fost chemați în October anul trecut la deprinderi de arme pe 8 săptămîni ca (regruți), și în loc de 8 săptămîni au stat sub arme pîn'acum, — și numai după aceea rezerviștii bătrîni cari au fost chemați pentru întregirea trupelor la stat de război: aceștia vor fi trimiși pe rînd acasă în șirul în care au fost chemați sub steag: cei-ce au mers mai întii, pleacă mai întii, cei-ce au fost duși acum mai pe urmă, vor fi și sloboziiți mai pe urmă.

*

Chemările de rezerviști ce s'au mai făcut și zilele astea, sunt făcute pentru obicinuitele deprinderi de arme pe 13 zile, ce să fac de regulă primăvara și vara.

Despăgubiri.

Familiiile rezerviștilor ce au fost duși și ținuți sub arme în aceste zile de primejdii, și în lipsa lor familiile au suferit, luat fiind din sinul lor poate singurul aducător de cîțsig, *au drept la despăgubire dela stat*, și ele vor primi înștiințare că ce fel de despăgubire și cui să dă. Drept la despăgubire au familiile rezerviștilor vechi, duși acum pentru întimplarea de războiu, și și a celor ce fusese datori a sluji numai 8 săptămîni din toamnă, și au fost opriiți acolo până acum.

Dar, firește, despăgubirile să vor da numai unde lipsa din mijlocul familiei a membrului dus sub arme, a împins familia în năcaz, în sărăcie, în lipsă mai vădită. Familiilor cu bună-stare și cari prin ducerea rezervistului sub steag, n'au suferit mai nimic, nu li-să dă despăgubire.

În hirtile ce vor veni familiilor, să va spune amănunțit cine și la ce fel de despăgubire are drept.

Cît a costat comedia?

După socotelile ce s'au făcut, suflucarea asta a Împărăției față de vecina Sirbie ce să zburlise rău ca un corcodan, și cînd era mai în-cordată de freca țărîna cu virful aripilor sfărăitoare, să desumflă, — socotind tot, și despăgubirile ce sunt de dat familiilor rezerviștilor, — a costat'o pe Împărăția austro-ungară peste 200 milioane coroane! Pe cari, firește, popoarele țării vor trebui să le scoată din pungile lor pe rînd, pe rînd...

*

Să spune că Germania de aceea a și silit pe Rusia a să rupe într'o lature, ori pentru pace ori pentru război, că Austria i-să plînsese că nu mai poate suporta atita greutate a mobilizării fără războiu. Să se sfir-sească așa ori așa!

Alegerea dela Oravița înaintea dietei.

În ședința de Simbăta trecută, dl deputat *Dr. St. C. Pop*, a înaintat ministrului pentru trebile din lăuntru ale țării (de interne) Andrassy, o interpelare asupra alegerii de deputat în cercul Oraviței, arătînd, că sol-găbirăul cutare (un anume Kardhordó) a oprit cu puterea ține-rea vorbirii candidatului naționalist, stînd fibirăul în fruntea unei bande de bețivi; altă-dată a oprit simplu, cu dela sine putere; adunarea conchemată de partidul român; a pedepsit mulțime de oameni pentru pricini trase de păr, numai ca prin aceea să-i înfrice, ca după alegere să li-se poată ierta, de s'or fi abătut dela calea cea dreaptă; că însuși secretarul dela direcția finanțiară din Lugoj a făcut fel și fel de siluirii alegătorilor, și altele.

Fiecare cuvînt de *Dr. Pop* va dovedit cu citare de martori, cu fapte adevărate, așa de mult, că chiar și o foaie unguerească, ziarul „Az Ujság“, după cele auzite scrie:

»...Dacă numai jumătate din spusele lui Cicio-Pop sunt adevărate, alegerea dela Oravița rămîne o rușine pentru zilele »alegerilor libere« (cu cari să laudă koșutiștii), precum și o rușine pentru partidul »constituțional« (alui Andrási)

care a ieșit »biruitor« la aceea alegere!...«

Același ziar mai spune, că în vreme-ce dl deputat *Dr. Pop* își desfășura interpelarea sa...

»...deputații coaliționiști au tulburat neîntrerupt pe vorbitor prin risete, batjocuri și înjurături (sudălmii)... Dar larma, ori-cît ar fi de fără măsură, nu e deloc dovadă despre contrarul!...«

De altfel alegerea asta e înaintată comisiei de verificare (cercetare și întărire) a dietei, și poate să va cere alesului, să abzică ori de deputăție, ori de postul de profesor la universitate, unde a fost numit de ministru, ca răsplată pentru mareața spargere și stricăciune ce a știut băga între Români din Caraș! Și așa e prea cu putință, ca în curînd la Oravița să fie alegere nouă.

Sîlnicie nemernică.

E azi fapt dovedit, că la alegerile pentru sinod în dieceza Caransebeșului, burdiștii s'au folosit de mijloace foarte nemernice pentru a-și scoate biruitori candidații lor. Au cerut amestecul slujbașilor, și s'au folosit de minciună și de fals!

La scrutiniul din Zgribești a venit bărbatul de încredere din Oloșag, Ilie Androi, și a spus, că nu poate da protocolul (care era nepriincios burdiștilor) pentru-că pe drum opatruță de gendarmi l'au oprit și i-au luat potrocolul!

La Sasca notarășii văzînd că din scrutiniu (numărarea voturilor date de sate) nu vor ieși burdiștii, au început a face așa un scandal și o larmă și o tulburare, că președintele a trebuit să risipească ședința fără încheierea numărării, ca să nu fie și ceva bătăi încă acolo!

Un candidat al lor, T. Dragnescu, s-a dat pe lingă naționaliști, că și el e cu ei, așa că l'au candidat și naționaliștii, și l'au spriginit și burdiști, și numai după ce în acest fel, prin minciună a reușit, și-a arătat arama, că el e burdist de tot!

Cu astfel de mijloace, nu e bravură că au scos și ei vre-o 16 deputați în sinod.

E o nemernicie ce au făcut!

O biruință care între oameni ce vreau să fie judecatori peste treburile bisericice, păt ea ză, nu înalță!

Nu simt cei-ce au dat voturi acestor trimiși ai lui Anticrist, nici o remușcare în sufletul lor?

UNELE—ALTELE

Insămănătatea României.

Tocmai primejdia aceasta mare a războiului ce filfâl din aripi așa de aproape peste capetele noastre, ne dete privilegii mai mult ca ori-când, să vedem iară, cât de însemnată putere e România în jocul cel mare al lumii slave contra ginții germane!

Înainte de a să apropia primejdia prea tare, tocmai scăzuse termenul contractului de legături economice între România și Austro-Ungaria. România avea după vechiul contract, drept a trimite în Austro-Ungaria 30.000 vite cornute pe an, pentru tăiat ori tăiate. Acum cerea să i-să dea drept a trimite 80.000 vite, ca să poată duce la înflorire acest ram economic al poporului român din Țară. Să sculară atunci contra României toți nemeșii Unguri și începură a striga: Nici vorbă! Poate mai puțin! De mai mult nici prin vis să nu visați, Valahilor! Insuși ministrul Darányi și-a spus părerea: că nu, el nu va lăsa să se dea României mai mult, că asta ar fi spre paguba economilor unguri!

Ci să ridică volbura și norii negri despre Sîrbia și Rusia, și împărăția austro-ungară simți că acum mai mult ca ori-când are lipsă de pretini buni pe-aci prin jur, nu de dușmani, și Maestatea Sa chemă pe miniștri unguri la Viena și le spuse ce le spuse, și de-odată, cei-ce ieri strigau de răsună Europa, că nu dăm nimic la Valachi, acum deteră repede, prin telegraf, de știre Românilor, că: *Vă dăm tot, tot, tot ce cereți!* Nici o coadă de vițel nu mai curtam din cele 80.000 ce cereți!

Toată lumea văzu că ce în-samnă asta: Că Austro-Ungaria are lipsă de bunăvoința României! Că într'un războiu cu Rusia și Sîrbia, norocul ar fi așazicînd hotărît dinainte prin aceea că România pe ce parte va sta!

Acum iese la iveală, că de fapt așa fû: Austria să rugase de România să nu să pună în contra ei, ci să lege chiar oarecare soție pentru vremile de războiu, și să lase pe Austria a-și trece o parte a trupelor sale prin România spre Sîrba: Ci-că corpul de armată ardelean ar fi avut să treacă prin colțul de jos al României, pe la Turnu-Roșu și Orșova, spre Sîrbia, fiindu-i pe aci în drumul mai aproape. Și în schimb pentru atîta bunăvoință, îi dete tot ce miniștri ei cereau ca cucerire economică pe sama țării lor, pe zeci de ani nainte, în zile de pazel!

Ținuta României nu puțin a tras în cumpănă de s'a sfîrșit așa de iute voia de războiu a Sîrbiei și a Rusiei chiar.

Industria națională

— Atelierul de țesături dela Orăștie. —

Sub acest titlu cetim în „Rev. Bistriței“ următoarele șire, care sunt un îndemn tot în înțelesul în care am scris noi în numărul din urmă al adusului nostru economic „Tovărășia, (Nr 4):

Cu toți ne aducem aminte, că cu prilejul adunării generale a „Asociațiunii“ ce s'a ținut în anul 1907 în Bistrița, am văzut în una din salele dela „Gewerbe-Verein“ o mică și frumoasă expoziție de lucruri de mână, țesături, toate lucrate în stil românesc, cu motive naționale.

Această expoziție a fost a „Atelierului de țesături din Orăștie“ de sub conducerea d-șoarei Tiberia Barcianu, care a mirat pe toți vizitatorii ei, cu multe frumoase cusături și țesături naționale! Nu-au rămas la mulți în minte frumoasele modele de covoare, perdele, perinițe, ștergare, etc.

Acest „Atelier“ an de an înantează și din aceea-ce a fost la începutul său, o mică școală, azi s'a îmbogățit și are multe brațe, cari cu hărnicie țes și brodează tot soiul de lucruri frumoase românești, ce se comandează din toate părțile Ardealului și cari încep a cuprinde locul în casele și saloanele inteligenții noastre.

Pe lângă ramul de industrie casnică, încă un nou ram a luat un avînt îmbucurător, care dacă va fi spriginit din partea preoților noștri, ar fi un început de industrie națională, inactivarea unui ram de industrie special românesc, și acesta e: *pregătirea de haine bisericesti!*

An de an cutreeră pe la casele preoților noștri agenți „prețuri-curenți“ dela diferite firme ovreiești, cari provăd pe preoții noștri, cu haine slabe, netrainice și calități inferioare și destul de scumpe în faptă. Și o multă ironie asortii că tocmai comercianții ovrei, să ocupă cu îmbrăcarea bisericilor și preoților noștri! Ce nu fac ei, dacă geșeftul e rentabil?

A fost deci o trebuință arzătoare, ca vrednicul „Atelier“, să ia în mână sale și cultivarea acestui ram!

Sunt multe mâni harnice și istețe în ale acului, se pune multă grijă și atențiune pe ornare, și mult gust pentru toate ornatele, odăjdile și toate hainele bisericesti. Se dă calitate bună, ca tot ce iese din acest „Atelier“ să fie trainic, să mulțamească pe toți cei cari comandă, să introducă motive de artă națională și pe hainele bisericesti.

Aceea ce îndeplinește „Atelierul“, e un început care merită tot sprijinul!

Nu ne îndoim că toți vor înțelege glasul timpului nostru, și îndeosebi preoții, pentru care e scris acest articol.

Numai așa putem ajunge la bunăstare, dacă vom sprijini cu trup și suflet tot ce e al nostru!

Scopul e nobil, merită toată atenția“.

Correspondență.

O interesantă petrecere în Merchiașa; fete jucînd „Călușerul“.

(Intîrziată din lipsă de loc).

Domnule Redactor!

O parte a tinerimii române din Merchiașa a arangeat la Trei-sfinți (12 Febr. n.) o petrecere populară în școala română. Corul tinerimii, 7 fete și 3 feciori, au cîntat în 2 voci mai multe cîntări, sub conducerea zelosului învățător Ioan Popovici, făcînd mare plăcere poporului adunat la producție. Corul a cîntat: „Codrule frate de cruce“, „Uite mamă...“, la început, iar de încheiere „Bălăioara“ și „Zis'a badea“. Tinerul Moise Schiopu, președ. soc. tinerimii, a declamat „Oltul“ de Goga, Elisav. Schiopu a declamat „Dușmancele“ de Coșbuc. Avram Crețu a predat „Țiganul la țîrg“, și „Herșcu bocciegiu“, iar Ioan Pelei, George Bucșa, Maria Pitău, George Micloși, Maria Pelei, Bucur Roșu, și George Boldea, — au jucat teatru: piesa „Crescătorul“. Toți și-au împlinit partea lor cu multă străduință și mulțumitor.

A urmat joc. Dar ce a fost nou de tot și foarte plăcut privitorilor, a fost, că la miezul nopții 6 fete: Maria Pitău, Maria Pelei, Emilia Boldea, Bucura Bercaș, Elisaveta Schiopu și Maria Bercaș, au intrat în sala de joc, foarte frumos îmbrăcate ca „Călușeri“, în costum național, în alb, cu hainele puse mai scurte, împodobite cu cocarde în colorile noastre iubite, la picioarele sub glesne avînd ciorapii legați cu funde tricolore ce atîrnau în jos, — și conduse de vătavul, tinerul George Bucșa, rotar, au jucat foarte drăguț eroicescul joc „Călușerul“ fiind viu aplaudate de privitori.

Venitul petrecerii nu a fost prea mare; după tragerea cheltuelilor, au mai rămas 20 cor. venit curat (din 49 incassate), căci, durere, fiind neînțelegere între Români de aci, mulți au lipsit. Deși la astfel de petreceri date în scop de obște (aci era propus ca din venit să se adune bani pentru construirea unei sale de joc pentru tinerime, să nu mai bată crîșmele la jocuri), n'ar trebui să se simtă înstrăinările dintre oameni.

Să cuvine laudă învățătorului pentru străduința pusă în jurul pregătirii petrecerii, cum și tuturor celor au primit a învăța și a să produce.

Defață.

Sălbătăcia dascălului

din Bobâlna.

În 19 a lunii curente s'a întîmplat, că trecînd 2 jandarmi pe lângă școala comunală din Bobâlna, au văzut un ciucur ca o nucă acățat de căciula băiatului de 8 ani Ioan Bocan, pe care băiatul îl facuse din destrămăturile rămase dela opregul mamă-sa, ca să-l lege la grumazul unui miel. Ci fiindcă mamă-sa a vîndut mielul, — băiatul și-a pus ciucurul la căciulă.

Văzînd jandarmii ciucurul, în care erau mai multe fricele de ață roșii și galbene și albe și vi-nete, — ca nu cumva, din pricina ciucurului, în care erau mai multe firele cele în colorii românești — să se prăpădească țara ungurească, — după-ce jandarmii în graiul lor cel „fin“ îl blagosloviră pe copil, i-au luat ciucurul.

Vestitul dascăl, nemeșul rene-gat Koszta Báju Vazul, văzînd întîmplarea aceasta, — a chemat pe băiat în școală, unde apoi, în fața copiilor și-a arătat toată sălbătăcia sufletului său, — luînd pe băiatul de 8 ani Ioan Bocan la groaznică bătaie! Înzadar striga, înzadar să ruga bietul copil să-l ierte, că el n'a știut, că este păcat să poarte în căciula lui ciucurul dela miel, căci dascălul, dihania fără suflet, scos din fire, nu-l mai slăbea din lovituri de palmă peste cap și de bite peste spate, zicîndu-i:

„Mă mișelule, dar pentru tine să am eu rușine (?!), tu să-mi mînci cîntea (?!) mea“ etc.?

L'a bătut până ce bietul băiat nici să plîngă n'a mai putut!

În urma bătăii, băiatul a zăcut o săptămînă, și până azi să tot spărie, trăsare noaptea din somn sbierînd să nu-l mai bată! Nu mai vrea să meargă la școală; cînd vede pe dascălul tot tremură, ca și cum ar vedea alt lucru necurat, — iar acest neom amenință acum pe mama băiatului cu gloabe mari, de nu-l va trimite la școală.

Ba a avut acest dascăl obrazul să amenințe acum pe mama băiatului cu temniță, cînd aceasta l'a întrebat pentru-ce i-a bătut copilul în chipul acela?

Și acesta e un dascăl „patriotic“!

Ei bine, dascăle Vasilie, tu fă-tul cel mai urît al frumoasei comune Băiești! Unde ai învățat acest sistem de creștere a copiilor? E așa sistem pedagogic? Sau astfel de fapte le ții de „patriotice“, bune să te ridice la vre-un post de sub-inspector? Sau mai bine zis, prin astfel de patriotizm vrei să-ți acoperi sărăcia sufletească?!

Dascăle, nevrednice! Dacă pielea obrazului tău e așa de groasă, în-cît nu să mai roșește în fața celui popor prea cînsit din a cărui sudoare trăiești, și care te suferă, ține minte, este încă un Dumnezeu, mai tare și mai drep și ca sălbătăcia patriotică, va bate acel Dumnezeu!

Prorocul tău.

NOUȚĂȚI

Cătră abonații noștri. Fiindcă primejdia războiului, care nu făcea nimănui vre-o bucurie, mai ales poporului nostru românesc nu, căci fiii lui mai mult ca al altora erau împinși în liniile întie de foc, și un războiu, între Români aducea mai multă jale și mai mari părăe de lacrimi, — fiindcă primejdia asta a abătut-o Dumnezeu dela noi, — vestim pe cetitorii noștri, că numărul al doilea pe săptămână al „Libertății” pe care începusem a-l scoate în zilele zgomotului de arme și îl scoatem în tot timpul războiului, nu-’l vom scoate acum! Căci venind timpul lucrului, cetitorii noștri, cari sunt 95 din fiecare sută țărani, nu au timp de cetit vara de 2 ori pe săptămână foi. Așa rămânem cu foile ca în trecut, odată pe săptămână. Rămânem însă la aceea, că datul (ziua) scoaterii foi o mutăm înainte. Mercuria încheem foaia și Joia o punem la postă, așa ca să ajungă pe Vineri sara ori Simbătă dimineața, și la abonații noștri cei mai depărtați, ca s'o poată duce acasă și s'o aibă pe Duminecă nesmintit. Asta ni-au cerut-o mulți și o împlinim bucuroși.

Cei-ce ni-au trimis cîte 2 cor. pentru numărul al doilea pe săptămână, cei mai mulți plătise foaia numai pe jumătatea întie a anului. Cele 2 cor. acum trimise li-să scriu bun pe jumătatea a doua a anului.

Cei-ce au fost plătit tot anul și acum au mai trimes 2 cor., sunt rugați a ne scrie pe cîte-o o cartă postală, de doresc să le trimitem banii napoi, ceea-ce vom face îndată, ori să le trimitem volume de »Foi Interesante« din anul II și III (anul I, nu mai avem acum până peste vre-o două luni). Celor ce nu ne scriu nimic, și au anul de față deplin plătit, le scriem bani buni pentru abonament pe anul viitor.

Unde au ieșit burdiști. Din cele 20 cercuri de alegere de deputați mireni pentru Sinodul dela Caransebeș — (numele cercurilor le-am publicat în numărul 10 al „Libertății”, pagina 5), cari dau fiecare cîte 2 deputați mireni, — au ieșit burdiști în cercurile: Valeabou 1 burdist, în Faget 1., Coșava 1., Jebel 2., Ciacova 1. Jam 2., Caransebeș 2., Teregova 2., Mehadia 1., Bozovici 1., — de tot 14 și doi din cler, = 16 din 60 de deputați cîți au scaun în Sinod.

S'au purtat cinstit de tot și au dat numai deputați naționaliști, Români curați și bravi: cercurile Satu nou, Bogșa, Recița, Oravița, Vârșeț, Fizeș, Buziaș, Lugoj, fiecare cîte 2 naționaliști bravi 4 5 cercuri au dat cîte un naționalist și 1 burdist; în 2 cercuri nu să cunoaște sfirșitul, că la scrutiniu (numărarea voturilor după listele venite dela comune) burdiștii văzîndu-și perirea, au făcut așa

larmă și scandal — crezînd că-s la alegerile desmățate de sub clopul lui Burdea — încît președintele a fost silit a închide ședința de scurtinare fără a încheia numărarea. Acolo vor fi alegeri nouă.

Altoi. Pe Simbătă-Duminecă, vor sosi Reuniunii Economice dela Orăștie 234 meri baturi, 500 peri, 100 caisini, din școala economică de stat dela Turda. Doritorii de a avea din aceste altoi, să se înștiințeze de grab la secretarul Reuniunii Economice, dl C. Baicu. — Vor sosi încă și alte altoi, — pruni altoiți, etc. — din altă parte.

Atragem atențiunea întreprinzătorilor și măestrilor români celor mai distinși, asupra publicațiunii ce face „Ardeleana” în numărul de față al „Libertății”!

Jertfele unui războiu. Abia acum să cunoaște jertfele de vieți omenesti, cu cari Japonia a cîștigat biruințele sale împotriva Rușilor. Japoniezii n'au cruțat nici o jertfă pentru a eși învingători și a îndepărta din lumea celor Galbini pe Slavii cutropitori. 150.000 de japonezi au rămas morți pe loc în felurite lupte; 150.000 au murit de boale, cari vin în număr mare odată cu războiul; 200.000 s'au înapoiat schiozi în țară și 150.000 au fost răniți, ieșind din spitale mai mult sau mai puțin vindecați. Deci 560.000 de oameni în putere, sunt perduți pentru Japonia. Intre aceștia trebuie să se socotească și cei 200.000 scăpați, dar invalizi (neputincioși), ceea-ce însemnează că sunt mai mult decît morți pentru patria lor, care e datoare să-i ție pe chel-tuiela ei.

Morții Rușilor de bunăseamă au fost mai mulți. Atît numai că cei din Rusia nu plîng mult după ei, și nu mai numără atîta la ei.

Cu drept cuvînt să pune întrebarea: Ce ar fi oare într'un războiu european, sau numai între două mari puteri cu armamente așa de grozave ca cele de azi?... De bunăseamă el n'ar mai ținea 3 ani, ca războiul din Răsăritul Aziei, dar perderile n'ar fi mai puțin însemnate!

Poate că speriate de astfel de groaznice măcelăriri, popoarele vor căuta să-și facă dreptatea pe care o arată mintea sănătoasă, iar' nu »puterea«.

Indrăsneța încercare a unor Sirbi. Ziarele din Buepesta află din Semlin, că Luni noaptea săptămîna trecută, mai mulți Sirbi preschimbați ca pescari, au sosit la Semlin și au căutat să se apropie de bateriile (tunurile) austriace așezate lîngă podul de peste Dunăre. Varda ce era pusă însă chiar pentru păzirea podului, i-a băgat de samă și a tras foc asupra lor. Sirbii au luat-o atunci la fugă. Vădit că aveau de gînd să strîce podul cu dinamită.

Călătoria Impăratului Wilhelm. Acum că primejdia războiului e trecută, împăratul Wilhelm va pleca la 11 Aprilie la Veneția, împreună cu Impărăteasa. De aici părăceha

Imperială va pleca la Corfu, (Grecia) unde va șede până în ziua de 4 Mai. Va urma apoi o călătorie de 10 zile prin Marea-Mediterană și la Messina, iar la 16 Mai, împăratul și împărăteasa vor sosi la Wiesbaden.

„TIPOGRAFIA NOUĂ” din Orăștie, în care să tipărește și foaia noastră, și-a strămutat localul din curtea dnei Orbonaș în curtea dlui Simion Corvin (lîngă prăvălia de haine).

Plute răpite de valurile Tisei. O vedenie rară s'a dat de curînd locuitorilor din vecinătățile rîului Tisa: Un număr mare de plute grele, au fost rupte din legăturile lor dela țărmi, unde le oprise plutașii până scad apele umflate, și le-au luat în voia valurilor pe riu în jos! Apucate fără cîrmă și duse repede, ca atunci cînd e apamare, grelele plute au făcut în drumul lor pagube foarte mari: au dărîmat cu totul podul dela Solnoc, izbîndu-să sălbatece de picioarele pe care răzîma și sfărîmîndu-le pe loc! Au stricat cîteva vapoare (corăbii) ce stau lîngă Seghedin, și au nimicit de tot alt pod mare, la Titel, — și cine știe pe unde ce pagube au mai făcut în mersul lor.

Societate muzicală cu instrumente de suflat boheme, [s'a format în Dîrste-Noa (lîngă Brașov). Sînt 17 tineri cari s'au pus pe învățat, întemeind orchestră. Au început învățarea la Crăciun sub conducerea capelmaistrului muzicii de pompieri din Brașov, plătîndu-i acestuia 75. cor. pe lună, pentru 3 lecții pe săptămână. Și-au cumpărat instrumente mai vechi, cu 176 cor, iar mai nou. vîzînd că merge bine cu învățatura, și-au cumpărat instrumente nouă cu 319 cor. din Boemia. Așa spesele orchestrii urcă la 1300 cor.

Fiindcă cei 17 tineri au gînd să se producă cu cîntările lor, cu cele mai frumoase cîntări românești, nu numai în comuna lor, ci și în Brașov și în com nele vecine, — și fiindu-le lor, la 17 inși, prea mari aceste spese, roagă pe calea aceasta pe toți cari știu preții frumoaselor străduință, mari ales pe Români din acele părți, — să le tindă mîna de ajutor, dela băncile lor, dela corporațiuni, și dela privați, — căci și ei își vor ținea de datorință a-și arăta mulțumita față de sprijinitori, desfătîndu-i la prileguri binevenite. Ori-ce ajutoare să se trimită dlui Daniil Martin, învățător, în Dîrste Noua (Derestye, la Brașov).

Măiestru român croitori s'a așezat la Mercuria, dl Dumitru Baciu, deschizîndu-și lucrătoria în casele băncii săsești.

Nu e timpul de mers la America. Scrisorile ce primim dela frații noștri din America, spun mai mult de rău ca de bine, ba de mult rău: Nu să găsește lucru! Foarte mulți stau perduți și ducînd lipsă. „Rev. Bistriței” aduce și ea o știre

de acest fel, pe temiul celor ce le află dela oameni întorși din America. Ea scrie în numărul cel mai nou:

Vapoarele din America zilnic aduc înapoi Românași, cari nepri-mind de lucru, de teamă de a nu muri de foame pe plaiuri străine, să întorc prăpădiți ca vai de ei, slăbiți de foame și fără urmă de ban în pungă!

Mulți cari acasă erau gazde bune, cu turme de oi și vite frumoase, lăcomind la avere și mai multă, s'au dus la mult pomenita Americă Dar neaflînd de lucru și cheltuindu-și banii — azi cerșesc pe stratele cutărui oraș American, dormind pe băncile parcurilor publice, blăstămînd ceasul în care au plecat!

Sunt timpuri grele și pe acolo. Sfătuim deci pe țărani noștri să, rămîie acasă, să-și vază de treburile economice.

Aviz literal muzical. Albumul de compoziții „Cîntece și plîngeri” este deja demult expedit la tipar; aștept în toată ziua sosirea corecturii.

Sunt rugați deci st. abonente și st. abonați: să bine voiască a scuza întîzierea tiparului. După apariție să va expeda momentan.

Cu deosăbită stimă Dr. I. Cl. Iuga, Gherla.

Alegere de preot. De curînd s'a ținut alegerea de preot în comuna Jena (Bănat), Dintre 5 concurenți a .ost ales cu unanimitate dl Dimitrie Lupea.

Actul alegerii a fost condus de prea on. domn Dr. G. Popovici, protoprezbiterul Lugojului, cu multă corectitate. Insufletirea alegătorilor a fost mare. Prin dl Dimitrie Lupea ei au cîștigat un păstor bun și brav.

Pentru negustori. Avem înștiințat la redacție un băiat de 14 ani, cu 2 clase gimnaziale, — altul tot de 14 ani cu 3 clase gimnaziale, — cari s'ar aplica la prăvălie. Negustorii cari doresc atari învățăcei, să ni-se adreseze.

POSTA REDACȚIEI

Dlui I. H. în Bistra. Abonamentul dtale e plătit și pe 1/2 de an din cel de față.

Ds. I. R. în Corbi. Abonamentul dtale începînd din Septembrie anul trecut, trece și pe 1/2 an din anul de față.

Dsale Tr. P. în German. Ești în regulă pe 1/2 an din cel de față!

Dlui I. F. în St. Ana. Contracte avem numai pentru tovărășii ocazionale de asigurarea vitelor. Incolo îndrumări cum să fac contractele pentru altfel de tovărășii, le găsești în cartea dlui V. C. Osvadă „Legea Tovărășiiilor”. Trimite-i dsale la Hunedoara (Vajdahunyad) 60 fil. și-ți vine cartea cu îndrumările.

Dsale Nicodin D. în B. Talp. Scrie dlui Ion Lăzăroiu negustor român în Orăștie (Szászváros), vei primi ofert și prețuri și vei căpăta lucru bun și nu scump.

Dsale N. Mold. in Forau. Scrie dlui I. I. Vulcu in Orastie (Szászváros) care iti poate da trifoiu si cu maja, cu pretul cel mai moderat. Pentru carte de padurarit intreaba pe un padurar ori la oficiu silvaul care iti e mai aproape.

Dsale G. Bodea in Otluca. Baniile au zăcut la noi din 4 Martie si nu ti-am putut trimite foile ca pe caponul banilor numele dtale a fost scris rau, lipsea litera o din el si nu stiam ce vrea sa fie. Ti-am scris si o corespondenta cu adresa aceea rea, ca de te-o afla, sa ne dai adresa buna. Si sa vede ca nu te-a aflat. Tot asa nu te-ar fi aflat foile. De aceea nu putem din destul ruga pe toti: **Scrieti curat si deplin adresa dvoastre**, cind trimiteți după foi!

Dsui N. T. in Lupeni. Dacă sub „pomi de sadit“, intelegi mlădițe tinere de pomi ce vin apoi sub altoire — scrie Reuniunii Economice dela Orastie, si iti poate procura pe toamna si 1000—2000, aproape pe nimic.

Dlui C. Szilagy, in Barbura. Ne scrii ca te-ai stramutat aci, dar de unde? Unde erai pina aci? Ca noi mai avem Szilagy in protocol si acum nu stim care esti?

Dlui S. S. in V. (ab. 5680). Scrie la librăria W. Krafft in Sibiu. Cred ca ti-le poate trimite amindoaoua.

V. Ch. in V. d. jos. Intreaba pe un padurar ca ce carti folosesc ei, sau au folosit. Ori intreaba la un oficiu de padurarit din apropiere. — Foia cetește-o la vre un vecin din Vidra, ca o au altii, dacă dta nu.

Dsale I. M. in P. S'a dus de pe aici. N'a plătit nimic incercarea lui. Caută un medic bun,

Dsale N. D. in Eckman (America). S'au primit. Foile merg si la Breaza si la Vaidarece.

Dsale Gr. G. in Baratf. Scrie la librăria seminarială din Blaj ori la cea Archidiecezană din Sibiu si capeți Psaltirea.

„Un abonat“. Nu-ti putem spune de aici. E intrebare ca hirtia de impaciuala ce zici ca s'a facut la judecatorie, buna e si azi? Intreaba pe un avocat de acolo care sa vada hirtilele acelea de impaciuire. Fara acelea nimenea nu-ti poate da sfat.

Dsale I. I. in Sm. Fotografii publicam de regula numai dela oameni ce au facut vre-o faptă buna pentru neam ori biserica. Așa fara nici o ispravă, n'avem cuvint a aduce chipul nimănu. Noua ne vine așa un chip in 8—10 si 20 cor. Publicam si numai chipuri de port, dar de pe acolo de pe unde n'am mai aratat acel port. Portul Selistenesc l'am aratat de repetite ori.

Dsale D. T. in Bl. Ce sa faci cu literele? Intreaba la tipografia de acolo.

Copii întărcăți,

Ingrabă să Ingrășă, să întăresc și capătă culoare rumenă, dacă iau nutremintul Emulzia lui SCOTT.

Copiiilor le place și mistue ușor.

Emulzia lui SCOTT.

Medicii și moașele de pe tot rotundul pământului ne-întrerupt recomandă:

La cumpărarea medicinei Emulzio, vă rugăm să fiți cu atențiune la marca de scutire SCOTT — pescarul.

Emulziunea SCOTT

de oare-ce cunosc aceste strălucite succese cari au urmat după folosirea Emulziei lui SCOTT.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Să capătă în toate-far-maciile. 28—28

Prăvălie și trafică!

In o comună de frunte din jurul Orastiei, să află de inchiriat prăvălie în lucrare, cu trafică, și care ușor poate căpăta și dreptul de crismă! In loc foarte potrivit, de frunte! Comună mare. Loc și pentru măcelărie. Locuință, cugnă, pivniță, cuclărie, grădină, grajd, tot ce e de lipsă. In prăvălie e și marfă, — care să predă cu preț potrivit.

Pentru informațiuni mai aproape a să adresa la administrația foii, care va da adresa.

(327) 1—3

Pluguri și pari.

Să află la subsemnatul:

Pluguri originale »SACK«, »Sack« mic. Pluguri de oțel numite pe lanț (invențiune nouă), făurite, vărsate. — Rotile cu osie de fer. — Garantez pentru mers bun și ușor. — Prețuri ieftine. — Dela o firmă din Ungaria.

PARI de 4—5 metri. Toate à conto per Noemvrie, la oameni cunoscuți. (321) 4—6

Ioan Oprean

Koneza (Alsófehér megye).

POEZII

de Victor Bontescu

un volum elegant și bine apreciat, franco cu Cor. 1.60.

„ARDELEANA“

Institut de credit și de economii, societate pe acții in Orastie.

(331) 1—2

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că „Ardeleana“ inst. de credit și economii, societate pe acții, voiește a a da în întreprindere lucrările de reparațiune și adaptări (lucrări de demolare, zidire, bărdăș, petrar, pleuar, măsar și zugrav), ce s'au proiectat a să face la edificiul său propriu din Orastie (fostul »Hotel-Széchenyi«).

Planul, proiectul lucrărilor de executat, precum și condițiunile de întreprindere să pot vedea de cei interesați ori-și-cind în decursul oarelor de oficiu, în cancelaria direcțiunii institutului »Ardeleana«.

Cei-ce doresc a întreprinde aceste lucrări, cari să vor da în total, cu excepțiunea lucrărilor de măsar, pentru cari se primesc și ofertele separate, — au a-și înainta ofertele lor, — pe baza proiectelor și condițiunilor amintite mai sus, — cel mult până la **15 Aprilie a. c.**

Orastie, la 29 Martie 1909.

Directiunea.

Un candidat de avocat

cu praxă mare, găsește imediată aplicare în cancelăria advocațială a dlui

Dr. Aurel Vlad

(324) în Orastie. 2—2

Un învățăcel să primește

îndată în prăvălia de specerie, fer, porțelană și de modă pentru bărbați, a subscrisului!

Condiții favorabile!

Să aibă și una ori două clase gimnaziale ori civile.

Cei cu cunoștință de limbi, sunt preferiți.

(332) **Ioan Comloși,** 1—4 comerciant in H.-Dobra.

IMPORTANT
pentru
suferitorii
de stomac!

280 8-12

Lipsa de poftă, durerile de stomac, răgăeli, slăbire de stomac, conturbări de mistuire, durere de cap, sărăcie de sînge, etc. înceată îndată folosind universal renumitele

Picături de stomac BRADY, veritabile. Multe mii de scrisori de recunoștință și mulțumită!

Sticlă mică cu instrucțiunea, 80 fl., sticlă mare 1 cor. 40 fl.

Să capătă în toate apotecele.

Depozit principal: **C. BRADY** la „Regele Ungar“ WIEN, I., Fleischmarkt 1. Depot 260

de unde la cerere să trimită gratis interesanta: „Broșură specială“ Trimitind 5 cor. și vin 6 sticle mici, pentru 4 cor. 50 f. 3 sticle mari, franco.

Să ne ferim de imitațiuni. Adevăratele picături de stomac Brady trebuie să fie cu marca și subscrierea din chipul de mai sus!

HANS STEPHANI

Hotel „Transsylvania“ Orastie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea Onor. public asupra *vinurilor* mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le întrebuinta în deosebit cu ocaziunea nunților, botezelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60—70 lit. 36 fl. litrul

„ „ „ 1907, „ „ „ „ „ 38 „ „

„ „ „ 1906, „ „ „ „ „ 40 „ „

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 fileri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

In hotel să află în totdeauna chilli (odăi) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1:20 până la 3 coroane.

Cost în abonament, in hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiaza cu 12 fl. Rugind on. public pentru binevoitor sprigin!

Cu stima **Hans Stephani**, hotelier.

(326) 2—15

SOCIETATEA PE ACȚII PENTRU EXPLOATAREA ȘI EXPORTUL APELOR MINERALE UNGARE

(Magyar Ásványviz Forgalmi és Kiviteli Részv.-Társ.)

Budapesta, V. Bathori uteza 5.

Depozit general la Firma **Hermann Nussbaum, Deva.**

Sunt în depozit și să vînd, în schimbul sticlelor, următoarele:

Borszék, izvorul principal
Borszék, izvorul Kossuth
Borszék, izvorul Baltazar
Matild, izvorul Bodok
Boross
Borhegy

De Boholt
Előpatak (Válcele)
Rákosul-súp. „Maria“
Fehérkö
Gloria
Hankó

Horgáss
Kászon-Jakabfalva
Kászon-Salutaris
De Repat
Selter-săcutesc
Stojka. 5—30 (306)

CAROL KISS
& COMP.
1,000.000.

MARE e norocul la KISS!

CAROL KISS
& COMP.
1,000.000.

Sirguinta, lucru, inventiositatea și cruțarea în timp îndelungat, te ajută la bani, dar repede, pe neașteptate, a face o avere mare, numai cu un mare noroc, după un câștig mare să poate! Pentru aceasta își iau cei mai mulți oameni lozuri, pentru-că prin asta au speranță statornică, de a să îmbogăți îngrabă!

Pentru aceasta fiecare iubește mai mult loteria de clasă reg. ung., căci dintre 110.000 lozuri ale ei, câștigă 55.000, așadar tot al doilea loz câștigă! Sortii norocului sunt fără păreche! Nu este în lume loterie, care să fie așa de solidă și favorabilă!

Atît emiterea cît și tragerea le supraveghează guvernul reg. ung., și asta e cauza, că publicul e cu deplină încredere în loteria de clasă.

Norocul e de nesocotit! Dela o întimplare atîrnă multori oameni norocul! În viața tuturor au fost și sunt momente care pot stabili norocul și fericirea. Doară la tragerea cea mai apropiată, va fi tras cel mai mare câștig prin numărul lozului pus în lista de mai jos lîngă numele dtale propriu, sau lîngă alt nume iubit dtale.

(330) 1-7

ÎNCEARCĂ-ȚI NOROCUL LA NOI, CĂ

MARE e norocul la KISS! CAROL KISS & Comp.

bancă, societate pe acții, ca colectură principală vînzătoare a lozurilor loteriei privilegiate reg. ung. de clasă.

Centrală:
Kossuth Lajos-utca 13. szám.

Budapesta

Filială:
Rákoczi ut 55. szám

Cum te cheamă?

Aceste numere de noroc să afli numai la noi!

Adela 108108	Constantin 13163	Ferdinand 2340	Ispas 102114	Manoil 74134	Roland 87536
Adonis 22214	Clementina 79815	Francisc 21354	Ioanichie 8224	Marcel 9812	Rozalia 107175
Adam 60145	Clarisa 74145	Floarea 13643	Ioil 45192	Margareta 20056	Rumeloara 67684
Adrian 14769	Cesar 68002	Florian 102235	Iustin 56073	Maria 67698	Rudolf 24799
Agneta 34283	Cecilia 107250	Florica 100953	Ioan 94904	Mărica 107497	Solomon 8138
Augustin 479	Carolina 107479	Fulga 17012	Iolanta 106174	Marcu 54402	Samson 79344
Avram 88059	Camilla 9807	Francisca 8391	Iozefina 99067	Minerva 73317	Samuil 67625
Alexandru 102195	Cornel 37183	Frida 487	Iozefa 60121	Martin 51335	Sofron 102228
Aloisiu 8357	Clara 39442	Frideric 90672	Iosif 102745	Mateiu 24782	Sinobe 70484
Albert 95345	Daniil 29482	Filip 32068	Judita 17041	Malvina 50474	Sebastian 107684
Alfons 93671	David 37790	Gavrila 39403	Iulia 90538	Matilda 21051	Simion 100958
Alfred 73215	Demetriu 56393	Gabriela 54742	Iuliana 100963	Minodora 2311	Stefania 85669
Alice 8528	Demian 106936	Gaspar 22163	Jeni 45591	Mărioara 22403	Stanislau 50455
Amalia 37473	Dionisiu 29343	Gedeon 102146	Coloman 90688	Mircea 102701	Serafim 106038
Ambrosie 57507	Desideriu 4406	Grigorie 21375	Camil 108386	Mili 52603	Sidonia 44717
Andor 40640	Domocoș 108028	Gertruda 73343	Larolina 27994	Mihail 102157	Salomia 22250
Andrei 102215	Dora 80133	Geza 108104	Carol 8300	Micu 20068	Toma 21516
Ana 3355	Dorothea 13285	Gida 50551	Coriolan 34295	Micșa 29845	Taviți 102278
Antonica 23141	Domnica 107657	Gizela 90809	Catalina 107460	Milan 56056	Teofil 19111
Antonia 37350	Draga 8389	Gottfrid 82604	Clementin 96055	Macrina 102132	Teodor 81210
Aurora 96069	Eufrosina 17026	Gustav 102186	Clara 65972	Nastasia 27181	Teresia 106059
Armin 98649	Editha 60080	Gogu 22965	Clotilda 84618	Nicodin 93673	Tândsia 27117
Arnold 95016	Eliade 51484	Guido 75018	Conrad 107239	Natalia 48170	Tiberiu 90814
Aron 102105	Enea 90755	George 23148	Cornelia 67629	Navrea 106170	Terca 102160
Arvinte 684	Elec 57543	German 75001	Cornel 102770	Neli 27106	Titu 8241
Artur 82105	Elemér 33803	Gyula 48149	Cristofor 9810	Nesi 72796	Traian 32465
Antoniu 63453	Eleonora 91301	Giurgiu 38892	Cristiana 72137	Neti 107474	Timoteiu 58104
Augusta 94220	Elie 58562	Hedvig 63456	Ludovic 108188	Nina 89620	Tiberia 19105
Aurel 26578	Ella 102136	Helena 108003	Ladislau 16604	Olga 73375	Ulric 70476
Aurelia 91345	Elvira 90726	Henrietta 14742	Lazar 90801	Oliviu 60076	Urban 102187
Blaș 58138	Elza 107461	Herman 90712	Lenard 13672	Orban 106172	Valentin 106036
Balint 90710	Emanuel 21058	Hermia 13275	Lina 90847	Oscar 19759	Valeria 29431
Bandi 37469	Emil 108381	Hubert 39468	Leonte 107163	Olivia 79338	Vincentiu 38877
Barnava 78233	Emilia 73330	Haralamp 91932	Laura 54793	Octavia 102711	Victor 102109
Beatrix 95012	Emma 80854	Irina 20196	Leontina 90689	Ovidiu 33812	Veronica 60083
Bela 20551	Emma 80854	Ida 107627	Leonora 108384	Pantilimon 64248	Vladimir 50574
Benedict 78229	Erna 57211	Ignatie 39772	Lidia 21647	Paula 50456	Varvara 107232
Beniamin 6454	Ernestina 33813	Ilca 102230	Linuța 102271	Petru 616	Victoria 27370
Bernat 65958	Eremie 489	Ilie 94222	Livia 91080	Paraschiva 108973	Vilma 60134
Berta 8216	Ervin 79331	Ilie 94222	Lupu 84046	Pavel 67635	Virginia 106187
Bertalan 94224	Elisabeta 107152	Iustina 95017	Leopold 107683	Peladia 33807	Virgil 90664
Bertold 13623	Etel 12717	Ileana 107245	Laurențiu 21507	Rafila 102107	Valer 34083
Blanca 73224	Eugenia 37781	Irimie 8102	Lucia 24795	Rafael 103124	Vuța 107459
Bodog 39757	Eva 4220	Irinca 22957	Ludmila 107476	Regina 23121	Zoroastru 106197
Boldijar 102104	Fabian 65952	Ioana 102133	Lucian 32054	Reveica 94233	Zamfir 86341
Borbala 38900	Fani 107244	Iacob 106154	Ludovica 56332	Romul 79323	Zamfira 90545
Cristian 8274	Felicia 74130	Inocențiu 26749	Luisa 39743	Remus 108986	Susana 41646
Cornelia 4205	Felix 95346	Isabela 66918	Magda 75009	Robert 73386	Sofia 106193

Comandele rugăm a le trimite cu întoarcerea poștei, ca nu cumva să vindem doritul număr!

PREȚURILE

lozurilor de clasă primă:
 1/4 (a opta) . . . 1.50 Cor.
 1/4 (un pătrar) . 3- "
 1/2 (jumătate) . 6- "
 1 (loz întreg) . 12- "

TRAGEREA

19 și 21 Maiu n. e.

!!Tae acest bilet și-l trimite!! BILET DE COMANDARE.

Băncii Carol Kiss soc. pe acții în Budapesta, IV. Kossuth Lojos u. 13.
 Rog a-mi trimite lozul nr. al loteriei XXIV., cl. I., planul oficios
 și la timp lista câștigurilor.

Prețul lozului: } il trimit în marce (timbre) postale, — sau:
 } il trimit cu mandat postal (de bani), — sau:
 } rog a mi-l trimite cu rambursă (utânvétel).
 (Ce nu e bun, șterge!)

Adresa } Numele.....
 deplină: } Locuința (strada).....
 } Posta ult. (comit.).....

Lista

celor 55.000 de câștiguri a loteriei de clasă XXIV. r. ung. care din 110.000 de lozuri, vor fi sortate în decurs de 6 luni.

Cel mai mare câștig

1,000.000 cor.

(UN MILION COROANE)

1 premiu de	600.000
1 câștig de	400.000
1 »	200.000
2 »	100.000
1 »	90.000
2 »	80.000
Arvinte	80.000
1 »	70.000
2 »	60.000
1 »	50.000
1 »	40.000
5 »	30.000
3 »	25.000
8 »	20.000
8 »	15.000
36 »	10.000
67 »	5.000
3 »	3.000
437 »	2.000
803 »	1.000
1528 »	500
140 »	300
34450 »	200
4850 »	170
4850 »	130
100 »	100
4350 »	80
3350 »	40
55000	câștiguri și premii
K	14,459.000

GLORIA

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN PUJ

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »GLORIA«, societate pe acții, să invite la

a II-a adunare generală ordinară,

care să va țina în **2/15 Aprilie a. e.**, la 9 oare a. m., în localul institutului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul Direcțiunii.
2. Raportul Comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea bilanțului pro a. 1908, și dare absolutoriului Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere.
4. Distribuirea profitului curat.
5. Alegerea unui membru în Comitetul de supraveghiere.
6. Modificarea statutelor și darea frocurei unei sau la două persoane.

Domnii acționari, cari vor participa la adunarea generală, în conformitate cu §. 25. din statute, să avizează a depune acțiunile și plenipotențele la cassa institutului, sau la »Cassa de păstrare« din Săliște.

Din ședința Direcțiunii, ținută în 27 Martie 1909.

Direcțiunea.

Activa.

CONTUL BILANȚ

Pasiva.

	K	fl.
Cassa în număr	2.390	28
Împrumuturi cambiale	162.320	78
Împrumuturi hipotecare	19.070	—
Co Curent	8.378	14
Mobilier K 2490·39		
După amortizare K 124·51	2.365	88
Diverși debitori	2.710	93
Interese tranzitoare	965	59
	198.201	60

	K	fl.
Capital social	60.000	—
Depuneri	40.203	83
Fond de rezervă	1.630	60
Fond special de rezervă	63	—
Fond de binefacere	33	86
Reescont	92.302	—
Dizerși creditori	499	37
Profit curat	3.468	94
	198.201	60

Eșite.

Contul Profit și Perdere.

Venite.

	K	fl.
Interese:		
după depuneri K 1742·34		
după fond. de rezervă K 66·44		
după reescont K 4704·48	6.513	26
Spese:		
salare și chirii K 1848·52		
tipărituri, div. spese K 1074·69	2.923	21
Dare:		
directă K 1168·16		
10% după inter. depun. K 180·88	1.349	04
Amortizare	124	51
Profit curat	3.468	94
	14.378	96

	K	fl.
Interese:		
după cambii K 9815—		
» împr. hipotecare K 1073·64		
» cont-Curent K 606·63	11.495	27
Proviziuni și alte venite	2.883	69
	14.378	96

Puj, 31 Decemvrie 1908.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Toma Jenciu m. p., I. Opreș m. p., P. Ștefănescu m. p., Simihai Matei m. p., Dan Matei m. p., V. Ștefănescu m. p., Dim. Șgăvârdea m. p.
director. membru în direcțiune. comptabil.

Subsemnatul Comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Puj, 27 Martie 1909.

Constantin Herța m. p.,
prezident.

Mihail Muntean m. p.,
membru în comit. de supraveghiere.

Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.